

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

ČESKÁ
ŠKOLNÍ
INSPEKCE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Interpretace i propojování jsou potřeba k *celkovému porozumění* textu – čtenář musí uvažovat o textu jako o celku či v jeho širší perspektivě. Žáci mohou prokázat prvotní porozumění tím, že určí hlavní myšlenku či informaci, nebo celkový účel či využití daného textu. Příkladem mohou být úlohy, ve kterých je na čtenářích požadováno, aby vybrali či vytvořili titulky či shrnutí předloženého textu, vysvětlili pořadí jednoduchých instrukcí či rozpoznali hlavní aspekty grafu či tabulky. Jiným příkladem mohou být úlohy, které vyžadují po žácích, aby popsali hlavní postavu či prostředí povídky, určili hlavní myšlenku literárního textu či vysvětlili účel či využití mapy či schématu.

V rámci tohoto aspektu mohou některé úlohy po žácích požadovat, aby rozpoznali specifický úsek textu, kde je jasně vyjádřen jeho námět či hlavní myšlenka. V jiných úlohách mohou být žáci požádáni, aby se zaměřili na několik částí textu – např. pokud je od čtenáře požadováno, aby vyvodil téma z určité opakující se kategorie informací. Při výběru hlavní myšlenky je zapotřebí stanovit si hierarchii mezi myšlenkami v textu a vybrat tu, která je nejobecnější a nejobsáhlejší. Tyto úlohy sledují, zda žák dokáže rozlišit hlavní myšlenky od méně důležitých podrobností či zda dokáže rozpoznat hlavní námět vyjádřený ve větě či titulku.

Postupy interpretace a propojování jsou také nezbytné pro *vytvoření celkové interpretace* textu, kdy se po čtenářích vyžaduje, aby poodstoupili od svých prvotních celkových dojmů a mohli tak více do hloubky, konkrétněji a úplněji porozumět textu, který přečetli. Mnoho úloh v této kategorii vyžaduje logické porozumění, kdy si čtenáři musí uspořádat informace v textu. V tomto kroku zároveň prokazují své porozumění soudržnosti textu, a to i když sami nedokáží přesně říci, co to soudržnost je. Při zpracování některých interpretací je požadováno, aby čtenáři pracovali pouze se dvěma po sobě následujícími větami a vycházeli z jejich místní soudržnosti. To jim může usnadnit přítomnost kohezních prvků, např. použití „zprvu“ a „zadruhé“ pro označení souslednosti. V obtížnějších úkolech (např. při určování vztahu mezi příčinou a důsledkem) nemusí být k dispozici žádné zřetelné ukazatele.

Jiné úlohy mohou vyžadovat srovnávání informací, porovnávání odlišností a dále rozpoznání a vyjmenování podpůrných důkazů. Tyto úlohy po žácích vyžadují, aby si spojili dohromady dvě či více informací z textu. Aby mohli v těchto úlohách pracovat s explicitními či implicitními informacemi z jednoho či více zdrojů, musí si často umět na základě přečteného odvodit jejich vztah či kategorii, do které se řadí.

Kromě úloh zaměřených na propojování mohou též úlohy zaměřené na *vytváření interpretace* zahrnovat vyvozování závěrů v konkrétněji vymezeném kontextu. Patří sem např. interpretace významu slova či fráze, která textu dodává určitý odstín. Tento proces porozumění je posuzován také v úlohách, které po žácích vyžadují, aby usoudili, jaký byl záměr autora, a doložili, jak tento záměr vyvodili.

V tradičním prostředí tištěných médií může být informace umístěna v jediném odstavci, ale též v několika odstavcích či úsecích textu, nebo i ve dvou či více textech. V elektronickém prostředí může být propojování složitější. Např. v prostředí webových stránek mohou být informace propojeny neposlopným způsobem prostřednictvím řady hyperlinků. Ačkoliv může být propojování v elektronickém prostředí složitější, elektronická média na oplátku disponují nástroji, které propojovací proces mohou ulehčit. Např. v programu pro zpracování textu lze upravit zobrazení tak, aby informace umístěné na různých místech byly zobrazeny zároveň, což usnadní jejich srovnávání. Jedinci nesou větší zodpovědnost za to, že jsou schopni poznat a porozumět, které informace mohou využít a jaké nástroje lze použít k jejich zobrazení, aby si propojování informací usnadnili.

Způsob, jakým si spojujeme informace dohromady, je v elektronickém prostředí také odlišný. V tištěném médiu si samozřejmě také spojujeme informace, nicméně se tak většinou děje